Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (sjunde avdelningen)

den 14 mars 2024*

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 99 i domstolens rättegångsregler – Svaret kan klart utläsas av rättspraxis – Civilrättsligt samarbete – Tillämplig lag för avtalsförpliktelser – Förordning (EG) nr 593/2008 – Artikel 6 – En konsuments krav på betalning av en summa pengar som denne påstår sig ha vunnit på ett nätkasino – Inget lagval har gjorts – Tillämpning av en lag som antas vara fördelaktigare än lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort”

I mål C-429/22,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien, Österrike) genom beslut av den 22 juni 2022, som inkom till domstolen den 28 juni 2022, i målet

VK

mot

N1 Interactive Ltd,

meddelar

DOMSTOLEN (sjunde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Biltgen (referent) samt domarna N. Wahl och J. Passer,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler genom ett särskilt uppsatt beslut som är motiverat

följande

* Rättegångsspråk: tyska.

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 2008, s. 6) (nedan kallad Rom I-förordningen), jämförd med artikel 4 i samma förordning.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan VK, som är bosatt i Österrike, och N1 Interactive Ltd, ett bolag med säte i Malta, angående vilken lag som är tillämplig på det avtal som ingåtts mellan dessa parter.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Skäl 23 i Rom I-förordningen har följande lydelse:

”När det gäller avtal som har ingåtts med parter som anses vara svagare, bör dessa parter skyddas med hjälp av lagvalsregler som är mer gynnsamma för dessa parters intressen än de allmänna reglerna.”

4 I artikel 4 i Rom I-förordningen, med rubriken ”Tillämplig lag i avsaknad av parternas lagval”, föreskrivs följande:

”1. I den utsträckning tillämplig lag för avtalet inte har valts i enlighet med artikel 3 och utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5–8, ska den lag som gäller för avtalet fastställas på följande sätt:

a) Avtal om köp av varor ska vara underkastade lagen i det land där säljaren har sin vanliga vistelseort.

b) Tjänsteavtal ska vara underkastade lagen i det land där tjänsteleverantören har sin vanliga vistelseort.

…

g) Auktionsförsäljningsavtal ska vara underkastade lagen i det land där auktionen äger rum, om detta kan fastställas.

…

2. Om avtalet inte omfattas av punkt 1 eller om delarna i avtalet skulle omfattas av fler än ett av leden a–h i punkt 1, ska avtalet vara underkastat lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karakteristiska prestation har sin vanliga vistelseort.

3. Om det framgår av alla omständigheter i fallet att avtalet uppenbart har en närmare anknytning till ett annat land än det som anges i punkterna 1 och 2, ska lagen i det andra landet tillämpas.

4. Om inte tillämplig lag kan fastställas enligt punkt 1 eller 2 ska avtalet vara underkastat lagen i det land till vilket det har närmast anknytning.”

5 Artikel 6 i Rom I-förordningen, med rubriken ”Konsumentavtal”, föreskrivs följande:

”1. Avtal som ingås av en fysisk person för ändamål som kan anses ligga utanför hans eller hennes näringsverksamhet (”konsumenten”), med en annan person som agerar inom ramen för sin näringsverksamhet (”näringsidkaren”), ska utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 5 och 7 vara underkastade lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, under förutsättning att näringsidkaren

a) bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, eller

b) på något sätt riktar sådan verksamhet till det landet eller till flera länder, inbegripet det landet,

och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

2. Utan hinder av vad som anges i punkt 1 kan parterna välja tillämplig lag för ett avtal som uppfyller villkoren i punkt 1 i enlighet med artikel 3. Ett sådant val får dock inte medföra att konsumenten berövas det skydd som tillförsäkras konsumenten genom sådana bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt den lag som, om inget lagval gjorts, skulle ha varit tillämplig enligt punkt 1.

3. Om kraven i punkt 1 a eller 1 b inte har uppfyllts ska den lag som ska tillämpas för ett avtal mellan en konsument och en näringsidkare fastställas i enlighet med artiklarna 3 och 4.

…”

6 I artikel 9 i Rom I-förordningen, med rubriken ”Internationellt tvingande regler”, föreskrivs följande:

”1. Internationellt tvingande regler är regler som ett land anser vara så avgörande för att skydda allmänintressen, t.ex. sin politiska, sociala och ekonomiska struktur, att landet kräver att de tillämpas vid alla situationer inom dess tillämpningsområde, oavsett vilken lag som annars ska tillämpas på avtalet enligt denna förordning.

2. Bestämmelserna i denna förordning ska inte begränsa tillämpningen av internationellt tvingande regler i domstolslandet.

3. De internationellt tvingande reglerna i lagen i det land där de förpliktelser som har sin grund i avtalet ska utföras eller har utförts kan tillerkännas verkan om dessa internationellt tvingande regler gör att avtalet blir olagligt att genomföra. Vid bedömningen av om sådana regler ska tillerkännas verkan ska hänsyn tas till deras art och syfte liksom till följderna av att de tillämpas eller inte tillämpas.”

Österrikisk rätt

7 I 1271 § i Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (allmänna civillagen), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet (nedan kallad AGBG), föreskrivs att hederlig och i övrigt tillåten vadslagning är tvingande, i den mån det fastställda priset inte endast har utlovats utan även verkligen har betalats ut eller deponerats. Priset kan inte krävas in vid domstol.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

8 N1 Interactive driver ett nätkasino från Malta och tillhandahåller bland annat tjänster i Österrike via sin webbplats.

9 VK, som påstår att han samlat på sig vinster när han spelat på detta nätkasino under år 2020, till ett sammanlagt belopp motsvarande 106 000 euro, väckte talan vid Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien, Österrike) och yrkade att N1 Interactive ska betala detta belopp jämte dröjsmålsränta.

10 N1 Interactive bestred talan och anförde att VK hade åsidosatt de allmänna försäljningsvillkoren genom att ge tredje man tillgång till sitt användarkonto.

11 Det framgår av beslutet om hänskjutande att parterna i det nationella målet inte har fastställt vilken lag som är tillämplig på deras avtal.

12 Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien) konstaterade först att VK var konsument och ogillade därefter talan genom dom av den 8 november 2021. Med hänsyn till att parterna i det nationella målet inte hade fastställt vilken lag som var tillämplig på deras avtal, fann nämnda domstol att det nationella målet omfattades av artikel 6.1 a i Rom I-förordningen, enligt vilken lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort ska vara tillämplig, det vill säga i förevarande fall österrikisk lag.

13 Enligt österrikisk rätt, särskilt 1271 § AGBG är det inte tillåtet att väcka talan vid domstol för att erhålla utbetalning av en vinst som härrör från hasardspel. Enligt Handelsgericht Wien (Handelsdomstolen i Wien) har den aktuella nationella bestämmelsen till och med karaktär av en internationellt tvingande regel i den mening som avses i artikel 9 i Rom I-förordningen.

14 VK överklagade nämnda dom till Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien, Österrike), som är den hänskjutande domstolen. Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien) delar förstainstansdomstolens bedömning vad gäller att VK har ställning som konsument och att artikel 6.1 i Rom I-förordningen är tillämpning, men är osäker på huruvida 1271 § AGBG kan kvalificeras som en internationellt tvingande regel. Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien) har dessutom understrukit att VK skulle befinna sig i en gynnsammare situation om maltesisk rätt var tillämplig, eftersom denna rätt inte innehåller någon bestämmelse som motsvarar denna paragraf. Om VK inte var konsument skulle maltesisk rätt emellertid vara tillämplig enligt artikel 4 i Rom I-förordningen, även om parterna i det nationella målet inte har gjort något lagval.

15 Om det antas att parterna i ett konsumentavtal har gjort ett lagval skulle denna lag, i enlighet med artikel 6.2 i Rom I-förordningen, för övrigt endast vara tillämplig under förutsättning att den inte fråntar konsumenten det skydd som tillförsäkras genom de bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort.

16 Enligt den hänskjutande domstolen medför den omständigheten att parterna i ett avtal inte har fastställt vilken lag som är tillämplig på avtalet, att det inte är möjligt att, i enlighet med artikel 6 i Rom I-förordningen, företa en analys i syfte att fastställa vilken lag som är mest fördelaktig.

17 Mot denna bakgrund beslutade Oberlandesgericht Wien (Regionala överdomstolen i Wien, Österrike) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska artikel 6.1 i [Rom I-förordningen] tolkas så, att lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort inte ska tillämpas om den lag som är tillämplig enligt artikel 4 i Rom I-förordningen är mer gynnsam för klaganden och klaganden yrkar att den ska tillämpas samt nämnda lag även skulle ha varit tillämplig om klaganden inte varit konsument?”

Förfarandet vid EU-domstolen

18 Genom beslut av domstolens ordförande av den 9 augusti 2022 vilandeförklarades förfarandet i förevarande mål till dess att domen av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl. (C-821/21, EU:C:2023:672), meddelats.

19 Genom skrivelse av den 18 september 2023 översände domstolens kansli nämnda dom till den hänskjutande domstolen och anmodade den att ange huruvida den, mot bakgrund av denna dom, önskade vidhålla sin begäran om förhandsavgörande.

20 Genom skrivelse av den 11 oktober 2023 underrättade den hänskjutande domstolen EU-domstolen om att den avsåg att vidhålla sin begäran om förhandsavgörande.

21 Domstolens ordförande beslutade den 18 oktober 2023 att inte delge parterna begäran om förhandsavgörande.

Prövning av tolkningsfrågan

22 Om svaret på en fråga i en begäran om förhandsavgörande klart kan utläsas av rättspraxis eller inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, får domstolen enligt artikel 99 i dess rättegångsregler, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom ett motiverat beslut.

23 Denna bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.

24 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 6.1 i Rom I-förordningen ska tolkas så, att tillämplig lag på ett konsumentavtal ska fastställas i enlighet med nämnda artikel 6.1 när avtalet uppfyller de villkor som föreskrivs i denna bestämmelse och parterna inte har gjort något giltigt lagval, oberoende av att den lag som enligt artikel 4 i förordningen skulle vara tillämplig på avtalet eventuellt är fördelaktigare för konsumenten.

25 EU-domstolen har emellertid redan besvarat en liknande fråga i domen av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl. (C-821/21, EU:C:2023:672).

26 Domstolen erinrade först om att det i artikel 6.1 i Rom I-förordningen föreskrivs att ett avtal som en konsument har ingått med en näringsidkare ska vara underkastat lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort, förutsatt att villkoren i den bestämmelsen är uppfyllda, det vill säga att näringsidkaren bedriver sin affärsverksamhet eller yrkesverksamhet i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till det landet eller till flera länder, inbegripet det landet, och att avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkt 81).

27 I artikel 6.2 i Rom I-förordningen föreskrivs vidare uttryckligen att parterna, i enlighet med artikel 3 i förordningen, får välja vilken lag som ska tillämpas på ett sådant avtal, förutsatt att lagvalet inte medför att konsumenten fråntas det skydd som tillförsäkras vederbörande genom sådana bestämmelser som inte kan avtalas bort enligt den lag som, om inget lagval gjorts, skulle ha varit tillämplig enligt artikel 6.1 i samma förordning (dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkt 82).

28 Det är endast för det fall att det aktuella avtalet inte uppfyller villkoren i artikel 6.1 a eller b i Rom I-förordningen som artikel 6.3 i förordningen blir relevant, vari det preciseras att tillämplig lag för avtalet ska fastställas i enlighet med artiklarna 3 och 4 i nämnda förordning (dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkt 83).

29 Domstolen drog slutsatsen att den lag som ska tillämpas på ett konsumentavtal ska fastställas i enlighet med artikel 6.1 i Rom I-förordningen när avtalet uppfyller villkoren i denna artikel och parterna inte har gjort något giltigt lagval (dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkt 84).

30 EU-domstolen slog fast att lagvalsreglerna i artikel 6 i Rom I-förordningen – i den mån de inte bara utgör specialbestämmelser utan även är uttömmande – inte kan ändras eller kompletteras av andra lagvalsregler i förordningen, om inte en särskild bestämmelse i nämnda artikel 6 innehåller en uttrycklig hänvisning till sådana regler, vilket innebär att ingen annan lag än vad som följer av den bestämmelsen kan tillämpas, och så är fallet även om denna andra lag, som exempelvis kan ha utpekats i enlighet med anknytningskriterierna i artikel 4 i förordningen, är fördelaktigare för konsumenten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkterna 78 och 85).

31 En motsatt tolkning, med innebörden att det vore möjligt att avvika från lagvalsreglerna i Rom I-förordningen vid fastställandet av tillämplig lag i konsumentförhållanden, med motiveringen att en annan lag än den som följer av förordningen skulle vara fördelaktigare för konsumenten, skulle oundgängligen innebära ett betydande ingrepp i det allmänna kravet på förutsebarhet i fråga om tillämplig lag och följaktligen ett åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen i avtalsförhållanden med konsumenter (dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkt 86 och där angiven rättspraxis).

32 Genom att ange att lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort ska vara tillämplig, har unionslagstiftaren nämligen gett uttryck för uppfattningen att denna lag ger konsumenten ett adekvat skydd, utan att detta nödvändigtvis måste leda till att den lag som är fördelaktigast för konsumenten kommer att tillämpas i varje enskilt fall (dom av den 14 september 2023, Club La Costa m.fl., C-821/21, EU:C:2023:672, punkt 87 och där angiven rättspraxis).

33 Mot denna bakgrund ska den fråga som ställts besvaras enligt följande. Artikel 6.1 i Rom I-förordningen ska tolkas så, att tillämplig lag på ett konsumentavtal ska fastställas i enlighet med nämnda artikel 6.1 när avtalet uppfyller de villkor som föreskrivs i denna bestämmelse och parterna inte har gjort något giltigt lagval, oberoende av att den lag som enligt artikel 4 i förordningen skulle vara tillämplig på avtalet eventuellt är fördelaktigare för konsumenten.

Rättegångskostnader

34 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjunde avdelningen) följande:

Artikel 6.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I)

ska tolkas så,

att tillämplig lag på ett konsumentavtal ska fastställas i enlighet med nämnda artikel 6.1 när avtalet uppfyller de villkor som föreskrivs i denna bestämmelse och parterna inte har gjort något giltigt lagval, oberoende av att den lag som enligt artikel 4 i förordningen skulle vara tillämplig på avtalet eventuellt är fördelaktigare för konsumenten.

Underskrifter